Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
YVESA BOTA,
predstavljeni 14. januarja 2016 [1]

Zadeva C-511/14

Pebros Servizi Srl
proti
Aston Martin Lagonda Ltd

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Tribunale di Bologna (sodišče v Bologni, Italija))

„Predhodno odločanje — Pravosodno sodelovanje v civilnih in gospodarskih zadevah — Uredba (ES) št. 805/2004 — Evropski nalog za izvršbo nespornih zahtevkov — Izdaja potrdila — Upravni ali sodni postopek“

I – **Uvod**

1. Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 805/2004 z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov [2] pomeni prispevek k oblikovanju enotnega evropskega pravosodnega območja na civilnem in gospodarskem področju. S to uredbo se za nesporne zahtevke, ki so bili ugotovljeni s sodno odločbo, v skladu z načelom vzajemnega priznavanja postopek eksekvature nadomešča s sistemom potrjevanja odločbe s strani sodišča izvora, kar omogoča, da se sodna odločba, ki je bila potrjena kot evropski nalog za izvršbo, v izvršbi obravnava tako, da je bila izdana v državi članici, v kateri se izvršba zahteva.

2. V zvezi s tem novim postopkom potrjevanja je Tribunale di Bologna (sodišče v Bologni) postavilo vprašanje za predhodno odločanje, ki se nanaša na pojem „nesporni zahtevek“ in s katerim je želelo izvedeti, ali je treba ta pojem razumeti tako, kot ga opredeljuje pravo držav članic, ali pa je treba ta pojem samostojno opredeliti v okviru prava Unije.

3. Omenjeno sodišče je s sodbo z dne 22. januarja 2014, zoper katero pritožba ni bila vložena in je tako postala pravnomočna, družbi Aston Martin Lagonda Ltd in nekaterim drugim družbam naložilo, da morajo družbi Pebros Servizi Srl plačati določen znesek, povečan za zakonite zamudne obresti, in stroške postopka.

4. Čeprav je bila družba Aston Martin Lagonda Ltd o postopku, ki je bil sprožen zoper njo, obveščena in ji je bilo sodelovanje v postopku omogočeno, se ta družba obravnave ni udeležila, tako da je postopek potekal v njeni nenavzočnosti.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 38.

5. Na podlagi te sodbe je družba Pebros Servizi Srl 14. oktobra 2014 na podlagi Uredbe št. 805/2004 zahtevala izdajo evropskega naloga za izvršbo za uvedbo izvršilnega postopka, ki bi omogočil izterjavo njene terjatve. Ker je imelo to sodišče pomisleke v zvezi z uporabo te uredbe, saj v italijanskem pravu postopek z zamudno sodbo („in contumacia“) ne pomeni, da je stranka zahtevek pripoznala, je Tribunale di Bologna (sodišče v Bologni) prekinilo odločanje in Sodišču postavilo to vprašanje za predhodno odločanje:

„Ali je treba v primeru zamudne sodbe (izdane v nenavzočnosti), pri kateri je bilo razsojeno v škodo osebe, ki se ni spustila v obravnavanje/nenavzoče osebe, pri čemer ta oseba zahtevka ni izrecno pripoznala, o vprašanju, ali je tako ravnanje v postopku neugovarjanje v smislu Uredbe št. 805/2004, odločiti na podlagi nacionalnega prava, na podlagi katerega se lahko ugotovi tudi, da zahtevek ni nesporen, ali pa na podlagi prava Unije izdaja zamudne sodbe/v nenavzočnosti ene stranke po svoji naravi pomeni, da ugovora ni bilo, tako da se Uredba št. 805/2004 uporabi neodvisno od presoje nacionalnega sodišča?“

6. Italijanska vlada je navedla, da to vprašanje ni dopustno, pri čemer se je sklicevala na to, da Tribunale di Bologna (sodišče v Bologni) ni „sodišče“ v smislu člena 267 PDEU. Po mnenju te vlade postopek, po katerem se to sodišče izreče o zahtevi za potrditev sodbe kot evropskega izvršilnega naloga, ne izpolnjuje objektivnih meril za to, da bi se lahko štelo, da se z njim izvaja sodna funkcija, in je bolj podoben čistemu upravnemu postopku ali pa kvečjemu nepravdnemu postopku.

7. Sodišče mora torej najprej odgovoriti na vprašanje, ali je sploh pristojno za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe. Ker ni sporno, da je Tribunale di Bologna (sodišče v Bologni) z organizacijskega vidika sodišče, je pristojnost Sodišča odvisna od tega, ali je postopek potrjevanja čisti upravni postopek ali pa ima tudi značilnosti sodnega postopka.

8. V teh sklepnih predlogih, ki bodo osredotočeni na to vprašanje, bom ugotovil, da za sodišče izvora, kadar se nanj naslovi zahteva za izdajo potrdila o evropskem izvršilnem nalogu, ni mogoče šteti da izvaja le upravno funkcijo – ne da bi bilo pozvano, da odloči o sporu – temveč da pri tem izvaja tudi sodno funkcijo, na podlagi česar bom ugotovil, da je Sodišče pristojno za obravnavanje tega predloga za sprejetje predhodne odločbe.

II – **Presoja**

9. Mehanizem sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, v skladu s katerim Sodišče nacionalnim sodiščem zagotavlja razlago tistih elementov prava Unije, ki jih ta potrebujejo, da bi lahko odločila v sporu, ki ga obravnavajo, to je postopek, ki je urejen v členu 267 PDEU, je, kot je določen, postopek „od sodnika do sodnika“, s katerim se pri pripravi odločbe zagotovi enotna uporaba prava Unije. Kot izhaja iz besedila člena 267 PDEU, lahko na Sodišče vprašanje za predhodno odločanje naslovijo le nacionalna sodišča.

10. Sodišče je za presojo, ali je predložitveni organ sodišče, razvilo metodo ugotavljanja, v skladu s katero se upoštevajo vsi elementi, kot so zakonska podlaga organa, njegova stalnost, obvezna narava njegove sodne pristojnosti, kontradiktornost postopka, uporaba pravnih pravil s strani organa in njegova neodvisnost.[3]

3 — Glej nazadnje sodbo Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, točka 17 in navedena sodna praksa).

11. Poleg tega mora predlog za sprejetje predhodne odločbe poslati sodišče, ki mu je bil kot pristojnemu sodišču predložen spor, o katerem mora odločiti. V skladu z ustaljeno sodno prakso lahko nacionalna sodišča sprožijo postopek pred Sodiščem le, če obravnavajo spor in če odločajo po postopku, v katerem bo izdana sodna odločba. [4]

12. Sodna praksa, ki se je začela z izdajo sklepa v zadevi Borker, [5] s katerim je Sodišče odločilo, da mu predhodnega vprašanja ne more zastaviti svet odvetniške zbornice, ki ne odloča o sporu, ki bi ga moral na podlagi zakona rešiti, temveč o zahtevi, s katero se je želela doseči pridobitev izjave v zvezi z nekim sporom med članom odvetniške zbornice in sodišči neke druge države članice, je bila že velikokrat potrjena.

13. V sklepu Greis Unterweger [6] je Sodišče presodilo, da mu vprašanja za predhodno odločanje ne more zastaviti posvetovalna komisija za kršitve na finančnem področju, katere naloga je bila, da daje mnenje v okviru upravnega postopka, in ne, da odloča o sporih. [7]

14. Sodišče je nato v sodbi Job Centre [8] razvilo dve smernici, ki sta že dolgo v veljavi.

15. S prvo smernico se je v skladu s prej sprejetimi odločbami k samostojni opredelitvi pojma „sodišče“ v pravu Unije dodalo funkcionalno merilo v zvezi z „naravo dejavnosti, ki jo opravlja predložitveno sodišče“. V tej sodbi se je tako Sodišče izreklo za nepristojno za odgovor na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je postavilo neko italijansko sodišče, ki je odločalo o tem, ali je akt o ustanovitvi neke družbe skladen z zakonom, pri čemer je navedlo, da predložitveno sodišče, ko odloča o taki zahtevi, „izvršuje funkcijo, ki ni sodna, poleg tega pa je v drugih državah članicah zaupana upravnim organom“ [9] in „opravlja funkcijo upravnega organa, ne da bi imelo hkrati pristojnost odločiti v sporu“. [10] Ker je pojem „sodišče“ neločljivo povezan z obstojem spora, ima lahko Sodišče za sogovornika le sodišče, ki opravlja sodno funkcijo.

16. Druga smernica uvaja izjemo za primer, v katerem je bila zoper odločbo, ki jo je izdalo sodišče, ki ne izvršuje sodne funkcije, vložena pritožba. Sodišče je namreč po tem, ko se je izreklo za nepristojno za odgovor na vprašanje, ki ga je postavilo sodišče, na katero je bil naslovljen zahtevek za potrditev akta o ustanovitvi, navedlo, da je „samo v primeru, kadar oseba, ki je v skladu z nacionalnim pravom upravičena do vložitve zahtevka za potrditev akta o ustanovitvi, […] vloži pritožbo zoper zavrnitev tega zahtevka, mogoče šteti, da sodišče, na katero je bila vložena pritožba, […] izvršuje sodno funkcijo, s tem da odloča o razveljavitvi odločbe, s katero so bile kršene pravice vlagatelja zahtevka“. [11] Ta izjema uvaja možnost, da pride do sodelovanja s Sodiščem na višji stopnji, kadar ima nacionalno sodišče vprašanje v zvezi z razlago prava Unije.

4 — Glej sklepa v zadevah Borker (138/80, EU:C:1980:162, točka 4) in Greis Unterweger (318/85, EU:C:1986:106, točka 4); sodbe Job Centre (C-111/94, EU:C:1995:340, točka 9); Victoria Film (C-134/97, EU:C:1998:535, točka 14); Salzmann (C-178/99, EU:C:2001:331, točka 14); Lutz in drugi (C-182/00, EU:C:2002:19, točka 13); Standesamt Stadt Niebüll (C-96/04, EU:C:2006:254, točka 13) in Roda Golf & Beach Resort (C-14/08, EU:C:2009:395, točka 34) ter sklepa Amiraike Berlin (C-497/08, EU:C:2010:5, točka 17) in Bengtsson (C-344/09, EU:C:2011:174, točka 18).

5 — 138/80, EU:C:1980:162.

6 — 318/85, EU:C:1986:106.

7 — Točka 4.

8 — C-111/94, EU:C:1995:340.

9 — Točka 11.

10 — *Idem.*

11 — *Idem.*

17. Sodišče se je v sodbi Roda Golf & Beach Resort [12] izreklo za pristojno za odgovor na vprašanja za predhodno odločanje, ki so se nanašala na področje uporabe Uredbe (ES) št. 1348/2000, [13] pri čemer se je sklicevalo na okoliščino, da je – drugače od sodnega tajnika, na katerega je naslovljen predlog za vročitev na podlagi te Uredbe, ki opravlja upravno funkcijo, ne da bi imel hkrati pristojnost odločati o sporu – sodišču, ki odloča o pritožbi zoper sklep sodnega tajnika o zavrnitvi predlagane vročitve predložen spor in izvršuje sodno funkcijo. [14]

18. Tema smernicama, ki izhajata iz sodbe Job Centre, [15] je bila z novejšo sodno prakso, ki se nanaša na razlago instrumentov prava Unije, ki so bili sprejeti v okviru pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah, dodana še ena smernica, po kateri je treba pojem „izreči sodbo“ iz člena 267, drugi odstavek, PDEU razlagati široko. V sodbi Weryński, [16] ki se nanaša na razlago Uredbe št. 1206/2001, [17] je Sodišče ugotovilo, da bi se bilo s široko razlago tega pojma „mogoče izogniti temu, da bi se veliko procesnih vprašanj […] štelo za nedopustna in jih Sodišče ne bi moglo razlagati“, [18] in odločilo, da ta pojem „zajema celoten postopek nastanka sodbe, vključno z vsemi vprašanji o plačilu stroškov postopka“. [19]

19. V skladu s to sodno prakso se je Sodišče v sodbi Fahnenbrock in drugi [20] izreklo za pristojno za odločanje o predlogih za sprejetje predhodne odločbe, ki so se nanašali na razlago Uredbe (ES) št. 1393/2007 [21] in so bili postavljeni v zelo zgodnji fazi postopka, še pred vročitvijo začetnega procesnega akta nasprotni stranki. [22]

20. Potem ko je Sodišče ugotovilo, da je pristojno za postopke pred začetkom spora, mora Sodišče zdaj odgovoriti na vprašanje, ki se nanaša na postopke po koncu spora; ko je bila sodna odločba že izdana, je treba postopek potrjevanja te odločbe kot evropskega izvršilnega naloga pripeljati do konca, da bi se omogočila njena uporaba znotraj evropskega pravosodnega območja. Ali je ta postopek upravni ali sodni?

21. Pred odgovorom na to vprašanje je treba najprej opozoriti, da je za postopek potrjevanja sodne odločbe kot evropskega izvršilnega naloga po mojem mnenju nujno, da ta postopek dobi samostojno opredelitev znotraj prava Unije, saj gre za postopek, ki ga predpisuje to pravo in je sestavni del tega prava, kljub temu da Uredba št. 805/2004 ohranja procesno avtonomijo držav članic, med drugim na področju vročanja pisanj.

22. Besedilo člena 6(1) Uredbe št. 805/2004 ne rešuje tega vprašanja, saj ta člen določa, da se zahtevek za potrditev naslovi na sodišče izvora, ne da bi bilo določeno, kateri organ znotraj tega sodišča je pristojen za odločanje o tej zahtevi.

23. Ta postopek je na prvi pogled poudarjeno upraven, saj gre za izpolnjevanje praznih polj v obrazcu v Prilogi I k Uredbi št. 805/2004, pri čemer je treba med drugim označiti državo članico izvora, naziv sodišča, višino denarnega zahtevka, glavnico in obresti, višino stroškov in podobno. Ali pa ima kljub temu tudi sodni vidik? Menim, da je za pozitiven odgovor več razlogov.

12 — – C-14/08, EU:C:2009:395.

13 — Uredba Sveta (ES) št. 1348/2000 z dne 29. maja 2000 o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 227).

14 — Točka 37 te sodbe.

15 — C-111/94, EU:C:1995:340.

16 — C-283/09, EU:C:2011:85.

17 — Uredba Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. maja 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 121).

18 — Točka 41 te sodbe.

19 — Točka 42 te sodbe.

20 — C-226/13, C-245/13, C-247/13 in C-578/13, EU:C:2015:383.

21 — Uredba (ES) št. 1393/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o vročanju sodnih in izvensodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (vročanje pisanj) in razveljavitvi Uredbe št. 1348/2000 (UL L 324, str. 79).

22 — Točki 30 in 31 te sodbe.

24. Prvi razlog je povezan z odločilnim mestom, ki ga v postopku potrjevanja iz Uredbe št. 805/2004 zaseda spoštovanje minimalnih procesnih varovalk, ki so ena od temeljnih zahtev, ki jih je treba pri tem instrumentu upoštevati.

25. V zvezi s tem je treba poudariti, da opredelitev pojma nesporni zahtevek iz člena 3, odstavek 1, Uredbe št. 805/2004 ne omogoča zgolj zajetja primerov, v katerih je dolžnik zahtevek izrecno pripoznal, bodisi v javni listini bodisi „s pripoznanjem ali s poravnavo, ki jo je potrdilo sodišče“, temveč tudi primere, v katerih se domneva, da je dolžnik zahtevek pripoznal „molče“, ker mu med sodnim postopkom ni nikoli ugovarjal ali ker ni bil navzoč ali zastopan na obravnavi sodišča glede navedenega zahtevka, potem ko mu je na začetku ugovarjal.

26. Nevarnost, da bi se molk dolžniku štel v škodo in da bi se na podlagi molka sklepalo na neke vrste pripoznavo, Uredba št. 805/2004 upošteva tako, da predpisuje minimalne procesne varovalke, s katerimi se želi ohraniti pravica do obrambe. Te varovalke se ne nanašajo le na načine vročanja začetnih procesnih aktov, ki so v Uredbi razdeljeni na dve glavni skupini, glede na to, ali gre za vročitev tega akta z dokazilom o dolžnikovem prejemu ali pa gre za vročitev brez dokazila o dolžnikovem prejemu, temveč tudi na vsebino informacij v tem aktu, saj mora biti dolžnik seznanjen z zahtevkom in postopkom, po katerem lahko ta zahtevek izpodbija.

27. Čeprav je v primeru neupoštevanja teh minimalnih postopkovnih pravil potrditev sodbe kot evropskega izvršilnega naloga načeloma prepovedana, Uredba št. 805/2004 določa način, da se ta neskladnost popravi, če je bila sodba vročena dolžniku v skladu s temi pravili in če dolžnik, čeprav je imel možnost zoper sodbo vložiti pravno sredstvo iz vseh razlogov in je bil o tej možnosti ustrezno obveščen, ni vložil pravnega sredstva.[23] Neskladnost s temi minimalnimi pravili se lahko popravi tudi, če ravnanje dolžnika v sodnem postopku dokazuje, da je akt, ki ga je bilo treba vročiti, prejel osebno in pravočasno, tako da je lahko pripravil svojo obrambo.[24]

28. Nazadnje, tudi če je bil dolžnik o postopku, ki je bil sprožen zoper njega, obveščen z začetnim procesnim aktom, ki mu je bil vročen v skladu z minimalnimi pravili iz členov od 13 do 17 Uredbe št. 805/2004, člen 19(1) te uredbe določa, da se lahko v primerih pod točkama (a) in (b) tega člena sodna odločba potrdi kot evropski nalog za izvršbo samo, če je dolžnik po zakonodaji države članice izvora upravičen zoper sodno odločbo vložiti pravno sredstvo.

29. Ne glede na to, ali gre za preizkus spoštovanja minimalnih pravil v začetni fazi postopka ali pozneje, Uredba št. 805/2004 torej vsebuje vrsto preizkusov, ki se med drugim nanašajo na način vročanja začetnega procesnega akta ali sodne odločbe, na presojo ravnanja dolžnika med postopkom in na količino informacij, ki jih je dobil v zvezi z možnostjo in načinom vložitve pravnega sredstva. Sodišče izvora mora nazadnje opraviti tudi preizkus – sodne narave – ki se nanaša na pravilnost prejšnjega sodnega postopka, saj bi se z nepravilnostmi v tem postopku kršile pravice tožene stranke. Preizkus, ki ga mora sodišče izvora opraviti, tako nima drugačne narave od preizkusa – ki je prav tako sodne narave – ki ga mora to sodišče opraviti, preden izda svojo sodno odločbo, med drugim zato, da bi v skladu z načelom procesne avtonomije na podlagi pravil nacionalnega prava preverilo, ali je bil dolžnik ustrezno seznanjen z začetnim procesnim aktom.

30. Poleg tega preizkusa, ki se nanaša na sodni postopek v državi članici izvora, Uredba št. 805/2004 vsebuje tudi preizkus narave zahtevka – da bi se preverilo, ali se Uredba za ta zahtevek uporablja – nespornosti zahtevka, pristojnosti sodišča izvora,[25] izvršljivosti sodbe in po potrebi stalnega prebivališča dolžnika.[26] Nazadnje, potrjevanje vključuje več temeljitih preizkusov, ki so del pravega sodnega preizkusa.

23 — Člen 18(1) te uredbe.

24 — Člen 18(2) navedene uredbe.

25 — Člen 6(1)(b) navedene uredbe.

26 — Člen 6(1)(d) Uredbe št. 805/2004 te uredbe.

31. Drugi razlog se nanaša na neobstoj možnosti vložitve pravnega sredstva zoper izdajo potrdila o evropskem izvršilnem nalogu. Ker običajen potek postopkov s pravnimi sredstvi Sodišču ne zagotavlja, da mu bo sodišče, ki pri odločanju izvršuje svojo sodno funkcijo, pozneje predložilo vprašanje za predhodno odločanje, bo Sodišču ob nepriznanju sodne dejavnosti odvzeta možnost, da se izreče o razlagi Uredbe št. 805/2004, ali pa bo ukrepalo z zamudo in težavami.

32. Tretji razlog je ta, da sodna praksa pojem „postopek, na podlagi katerega se sprejme sodna odločba“ že dolgo razlaga široko. Čeprav se postopek potrjevanja začne po tem, ko je bil spor že rešen s sodno odločbo in ko se je postopek pred sodiščem izvora že končal, je treba kljub temu ugotoviti, da brez potrditve te odločbe ta postopek še ni dosegel svojega namena, saj še ni bilo zagotovljeno, da bi se lahko odločba prosto uporabljala na evropskem pravosodnem območju. Po tej logiki je treba ugotoviti, da postopek potrjevanja ni le ločena faza predhodnega sodnega postopka, temveč zadnje dejanje tega postopka, ki je nujno, da sodna odločba postane evropski izvršilni nalog.

33. Sodišču torej predlagam, da sprejme rešitev, ki je bila sicer pred kratkim sprejeta tudi v sodbi Imtech Marine Belgium[27] z dne 17. decembra 2015. Postavljeno je bilo prav vprašanje, ali je treba člen 6 Uredbe št. 805/2004 razlagati tako, da je potrjevanje odločbe kot evropskega izvršilnega naloga akt, ki je sodne narave, tako da mora potrditev „opraviti sodišče“,[28] Sodišče pa je dejansko razsodilo, da mora potrditev opraviti sodišče, ker ta potrditev „zahteva sodni preizkus pogojev, ki jih določa Uredba št. 805/2004“.[29]

III – **Predlog**

34. Glede na zgornje ugotovitve Sodišču predlagam, naj se izreče za pristojno za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Tribunale di Bologna (sodišče v Bologni).

27 — C-300/14, EU:C:2015:825.

28 — Točka 50.

29 — Točka 46.